

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2019 m. gruodžio 4 d.

ES fiskalinis bendrasis valdymas. Reikalavimai valstybėms narėms turi būti toliau stiprinami ir geriau stebimi, teigia auditoriai

Remiantis nauja Europos Audito Rūmų (EAR) ataskaita, ES reikia toliau stiprinti savo teisinius reikalavimus nacionalinėms biudžeto sistemoms ir geriau stebėti, kaip valstybės narės juos įgyvendina. Kai kuriais atžvilgiais reikalavimai yra švelnesni nei tarptautiniai standartai, ir Europos Komisija iki šiol tik ribotai žino, ar šalys juos tinkamai taiko. Auditoriai taip pat įspėja, kad iškyla Komisijos ir nepriklausomų fiskalinių institucijų (NFI) vertinimo dėl ES fiskalinių taisyklių laikymosi nesutapimo rizika bei riboto Europos fiskalinės valdybos veiksmingumo rizika, susijusi su tuo, kad ji nėra visiškai nepriklausoma nuo Komisijos.

Siekdama pašalinti pagrindinę finansų krizės priežastį ir pagerinti fiskalinį bendrąjį valdymą, visų pirma euro zonoje, Komisija siekė taisyklėmis pagrįstą ES fiskalinę sistemą papildyti privalomomis nacionalinėmis nuostatomis. Be kitų dalykų, ji pareikalavo, kad valstybės narės įsteigtų nepriklausomas fiskalines institucijas, nustatytų nacionalines fiskalines taisykles ir įdiegtų daugiametes biudžeto sistemas. Auditoriai išnagrinėjo, ar ES reikalavimai sustiprino nacionalines biudžeto sistemas ir ar Komisija atliko vertinimą, kaip valstybės juos taikė.

„ES teisėkūros veiksmai suteikė postūmį sustiprinti valstybių narių fiskalinės politikos vykdymo būdus, – pasakė už ataskaitą atsakingas Audito Rūmų narys Mihails Kozlovs. – Vis dėlto ES teisinis pagrindas, reglamentuojantis nacionalines biudžeto sistemas, yra fragmentiškas ir dar yra galimybių jį pagerinti.“

Nacionalinių fiskalinių taisyklių ir NFI skaičius reikšmingai padidėjo po to, kai 2011 m. įsigaliojo ES direktyva, pagal kurią buvo įvesti minimalūs reikalavimai valstybių narių biudžeto sistemoms. Tačiau auditoriai nustatė, kad reikalavimų skaičius atsilieka nuo TVF ir EBPO nustatytų standartų ir gerosios praktikos, visų pirma valstybių narių vidutinio laikotarpio biudžeto sistemų ir NFI atžvilgiu. Jeigu nauja 2017 m. pasiūlyta ES direktyva bus patvirtinta, ji ištaisytų daugelį nustatytų trūkumų, bet ne visus. Vienas auditorių išskirtas pavyzdys yra taisomasis mechanizmas; aplinkybių, kuriomis jis turėtų būti aktyvuotas, aprašymas išlieka miglotas.

Tikrindama, ar nacionaliniai teisės aktai atitinka ES reikalavimus, Komisija patyrė vėlavimų, kurių priežastys buvo labai įvairios, įskaitant nuo jos nepriklausančius veiksnius. Be to, jos įvertinimai, kaip valstybės narės iš tikrųjų įgyvendino šiuos reikalavimus, dar nebuvo atlikti arba buvo atlikti

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

per anksti, kad būtų prasmingi, ir dėl to jų informacinė vertė ribota, teigia auditoriai. Šiuo metu Komisijos stebėjimas remiasi valstybių narių pateikta informacija, kurioje daugiausia dėmesio skiriama institucinei struktūrai, o ne faktiniam biudžeto sistemų veikimui.

NFI tikrina, ar jų šalyse laikomasi nacionalinių fiskalinių taisyklių, o kai kurios taip pat tikrina, ar laikomasi ES fiskalinių taisyklių. Pastaruoju atveju buvo atveju, kai Komisija ir NFI priėjo skirtingas išvadas. Viena to priežastis yra tai, kad Komisija gali panaudoti savo diskrecinę galią ir pasiremti išimtinėmis aplinkybėmis kaip pagrindu sušvelninti prisitaikymo reikalavimus šalims, kurios dar nepasiekė savo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslų.

Ataskaitoje pabrėžiama, kad Europos fiskalinės valdybos – kuriai pavesta įvertinti ES fiskalinę sistemą ir tai, ar fiskalinė padėtis euro zonoje ir nacionaliniu lygmeniu yra tinkama – įsteigimas buvo teisingas žingsnis. Tačiau dar yra galimybių stiprinti jos vaidmenį ir nepriklausomumą. Valdyba šiuo metu yra Komisijos patariamasis organas, tad Komisija neprivalo laikytis principo „laikytis arba paaiškinti“ ir gali nepaisyti valdybos siūlymų ir rekomendacijų nepateikdama jokių motyvų ar tinkamo paaiškinimo.

Auditoriai rekomenduoja Komisijai:

- peržiūrėti ES reikalavimus nacionalinėms biudžeto sistemoms ir atsižvelgti į tarptautinius standartus ir geriausią praktiką;
- gauti tvirtesnį patikinimą dėl biudžeto sistemų veikimo;
- pagerinti bendradarbiavimą su NFI, siekiant kiek įmanoma sumažinti atitikties vertinimų skirtumus;
- sustiprinti Europos fiskalinę valdybą.

Pastabos leidėjams

Valstybės narės išsaugo savo biudžeto politikų autonomiją, tačiau politikas koordinuoti yra būtina, kad būtų išvengta neigiamo šalutinio poveikio ir grėsmių pinigų stabilumui euro zonoje. Komisija įvertina valstybių narių biudžeto planų projektų bei stabilumo ir konvergencijos programų atitiktį ES fiskalinėms taisyklėms.

Nacionalinės biudžeto sistemos yra susitarimai, procedūros, taisyklės ir institucijos, kuriomis remiasi biudžeto politikos, įskaitant statistiką, prognozes, metinio biudžeto priėmimą, vidutinio laikotarpio biudžeto sistemas, NFI, fiskalines taisykles ir koregavimo mechanizmą.

Specialioji ataskaita Nr. 22/2019 „ES reikalavimai nacionalinėms biudžeto sistemoms. Reikia dar labiau juos griežtinti ir atidžiau stebėti jų įgyvendinimą“ paskelbta 23 ES kalbomis EAR interneto svetainėje (eca.europa.eu). EAR anksčiau yra tikrinę taisomąją ir prevencinę Stabilumo ir augimo pakto dalis bei makroekonominio disbalanso procedūrą.

Kontaktai spaudai dėl šios ataskaitos

Damijan Fišer, e. paštas: damijan.fiser@eca.europa.eu

Tel. (+352) 4398 45 510 Mob. tel. (+352) 621 552 224